

José Luis Mendilibar

FUTBOLA ETA GERO, ZALDIBAR

MUNDU HONETAN EZ DAKIZU LAU HILABETEAN ENTRENATU GABE EGOTEN

Orain dela 30 urte hasi zen futbol entrenatzaile lanetan, inoren zuloak betetzen ez gutxitan, edo, zenbait kasutan, entrenatzeko talderik gabe eta nork edo nork deitu zain. Halaxe zegoen 2025eko udaberrian, batere uste ez zuela Greziako Olympiakosera joateko deia jaso zuenean. Eta joan, eta tituluak bata bestearen atzetik irabazi!

 MIEL. A. ELUSTONDO ZALDI ERO / ARGIA CC BY-SA

Apur bat kostatu zaigu zurekin hitzordua egitea, Greziatik hona eta hemendik hara zu...

Bai, baina, hasiz gero, ez dut presarik edukitzen. Gainera, hau ez da futboleko elkarriketak bezala, entrenamendu aurretik edo ostean prentsarekin egon beharra. Badakizu, gutxi gorabehera, halako eta halako galdetuko dizutela. Batez ere, partidu ostean. Eraitza zelakoa izan den, galderak aldatu egiten dira. Hala ere, niri galdetu, eta nik erantzun egiten dut. Ondo edo txarto, baina eran-

tzun. Batzuetan erantzuna ondo pentsatu behar izaten da baina! Eta gero eta gehiago, gainera.

Ea, bada, ez duzun askorik pentsatu behar guri erantzuten. Baina euskaraz, behintzat.

Bai! Sestaon jokatu nuen garaian, behin ETBtik deitu zidaten. Pedro Mari Goikoetxeak telebistako estudioa joateko eskatu zidan, bertan elkarriketa egiteko, zuzenean. Ezetz esan nion, euskaraz berba egitea asko kostatzen zitzaidala-

ko. Denbora hartan ez nintzen kapaz. Gero, ezkondu nintzenean, seme-alabak izan genituenean, euskaraz hasi nintzen berri, eta zer edo zer!

Zaldibar herri euskalduna zelakoan nengoen.

Bai, baina guri, ume ginenean, Francoren denbora tokatu zitzaigun. Eta eskolara joan, eta ez ziguten uzten euskaraz berba egiten. Segituan zen kastigua! Niri ia ahaztu egin zitzaidan, ze euskaraz berba etxean baino ez nuen egiten, gurasoekin.

José Luis Mendilibar Etxebarria

ZALDIBAR, 1961

Futbolaria lehen, futbol entrenatzailea gero. Hainbat talde zuzendu ditu, sailkapenaren zulotik atera ere bai, baina nazioartean irabazitako tituluek ezohiko sona eman diote: Sevillarekin UEFA Europa League irabazi zuen 2023an, eta Conference League titulua aurten Greziako Olympiacosekin. Eta han eta hemen ez dabilenean, Zaldibarren da, Orhiko xoriarena eginez beti.

Arreba bat daukat, eta etxean euskaraz egiten genuen, baina kalean lagunekin-eta, dena erdaraz! Baserritarrek eta orduko umeen gurasoek baino ez zuten euskaraz berba egiten.

Futbolari –ez txarra– izan zinen, entrenatzaile aipu eta sona handikoa zaitugu orain. Zelan sartu zinen futbolaren munduan?

Umetan, Zaldibarren, futbola eta pilota ziren. Neguan, futbola izaten zen. Udan, berriz, pilota. Nik, 17 urte arte, biak egin nituen. Esate baterako, Zaldibarrekin, birritan herri-artekoen txapel-dun izan ginen Bizkaian; behin, infantiletan eta, bestean, jubeniletan. Baina 17 urterekin “edo futbola edo pilota” esan zidaten, eta bat aukeratu behar izan nuen. Zaldibarren ez zegoen futbol talderik, eta Durangon jokatzeko hasi nintzen, Culturalen. Hurrena, Bilbao Athleticetik fitxatu ninduen eta Lezamara joan nintzen.

Ikasketarik ez zenuen egin?

Bai! Akabo, ba! Zaldibarren eskolan bukatu eta Durangora joan nintzen, maristetara, lanbide heziketa egitera: mekanikari ikasi nuen. Bost urte ziren, bi ziklotan banatuta: lehenengo lau urteak segidan egin nituen, azkena ez, ze Lezamara joan behar nintzen entrenatzera, eta eskolara azterketak egitera baino ezin nintzen joan. Lehenengo lau urteak segidan egin nituela esan dizut, baina azkeneko kurtsoa hiru urtean atera nuen. Edo, hobeto esan, gainditutzat eman zidaten; ez nuen nik gainditu.

Mekanikari ikasten ari zinen, Durangoko Cultural futbol taldean ere jokatzeko ari zinen, eta Athleticcekoak joan zitzaizkizun bila. Ederto, ezta?

17 urte neuzkan, eta nire lehengusu bik, eta osaba bik ere bai, fundizioan lan egiten zuten, Tabiran [Durango]. Eta gurasoek esaten zidaten hantxe neukala beharra, lanpostu segurua, eta hara joan behar nintzela. Nik, ezetz. 17 urte neuzkan, Culturalen ari nintzen jokatzeko, dirurik ez nuen irabazten, baina futbolekin jokatu nahi nuen.

Gurasoek, ni fundizioan hasteko; nik, ezetz, futbolekin jokatu nahi nuela. Hori 17 urterekin. Gero, 18 urte bete nitue-nean, Bilbao Athletic bila etorri zitzaidan, eta futbolera! Baina lagun baten aita nire gurasoak konbentzitzera, eta niri laguntzera, etorri zen etxera. Gurasoak konformatu ziren arte! Aita bizkorrago konformatu zen ama baino.

Eta ibili zenituen talde bat eta bestea, futbola zeure lana eginda. Esaterako, hainbat urte egin zenituen Sestaon.

Zortzi urte. Hasieran, kontratu txikiak egiten zizkiguten, ez genuen hainbeste diru irabazten, baina gure artean-eta beti esaten genuen tailerrera joaten zenak guk baino bastante gutxiago irabazten zuela. Oraingo dirurik ez zen orduko denboran, baina pisu bat erosten hasi zintezkeen, behintzat. Orain, berriz, futbolekin hasten den gazteak lehenengo gauza, autoa erosten du. Egia esanda, 19 urteko gazteak ez daki zer egin hainbeste dirurekin!

**Zaldibarko Zabortegia
jausteko arriskua zegoen eta,
hala ere, kamioiak zaborra
bota eta bota, behin eta berriz.
Lar mugitzen gaitu diruak”**

21 urte nitue-nean, Logroñés talde-dera joan nintzen. Bi edo hiru lagun bizi ginen elkarrekin, pisu berean. Haietako bat, zapatu arratsaldetan entrenatzaile ikastaroak egiten ari zen, eta niri ere ikasteko esaten zidan. Nik, ezetz: “Astean arratsalde bat libre, eta entrenatzaile ikasten hasi? Ezta pentsatu ere!”. Eta hura ikastera, eta ni etxean. Sestaon egondako azkeneko urtean hasi nintzen entrenatzaile ikasten.

Oraingo egunean, neska eta mutil, futbolari gura dute izan batzuek eta besteek.

Eta berdin gura dute euren gurasoek. Baina, esate baterako, Lezamara joaten diren neska-mutilen %2 edo gutxiago heltzen dira lehen mailara! Oso gutxi! Euren gurasoek, ostera, pentsatzen dute goiko mailara helduko direla. Gazteak futbolekin jokatu nahi du, gurasoek nahi dute beren umea lehen taldera heltzea, ez dute ikusten beren semea edo alaba baino. Normala ere bada, baina puntu batera arte bakarrik. Eskerrak, guraso guztiak ez diren berdinak.

Batean, futbolari modura ari zara hitz egiten; bestean, entrenatzailea ari da. Sestaon erretiratu zinen...

Ez, zeharo. Sestaoko azkeneko urtean, mailaz jaitsi ginen, eta bota egin ninduten. Orduan, Lemoatik deitu zidaten, eta haraxe joan nintzen. Bigarren B mailan urte bat jokatu eta Amurriotik deitu zidaten. Baina Zaldibarretik Amurriora joatea ere ez zen oso aukera ona eta, orduan, Arratiako taldetik deitu zidaten, entrenatzaile izateko. Ordurako entrenatzaile-agiria neukan, eta probatu egin behar nuela pentsatu nuen. Futbole

jokatu baino ez nuen egin 18 urte nituenetik, profesionala izan nintzen, entrenatzaile probatu nuen Arratian, eta suertea izan nuen, bigarren urtean mailaz igo ginen eta. Eta Athleticek deitu zidan. Baina hura ere amaitu zen, gauza guztiak bezala.

Eta zer gertatzen da entrenatzaileari kontratua eteten diotenean, edo hura amaitzen denean?

Itxaron egin behar, hurrena nork edo nork deitu arte! Ni, hurrena, Lanzaroteraino joan nintzen. Zaldibarretik Lan-

zarotera! Lezaman entrenatzaile egondakoa nintzen, eta hori gauza handia da jende askorentzat. Lezama, gura dut esan. Lanzaroten urte bi oso onak izan ziren, ze lehenengo denboraldian hiru garren amaitu genuen, eta bigarreanean, oster, lehen. Eta, orduan, Eibar etorri zitzaidan bila, bigarren mailan zegoen garaian, eta hantxe hasi nintzen entrenatzaile.

Eibar taldeko entrenatzaile zinen Zaldibarreko zabortegia mendian behera amildu zenean...

Bai. Realaren kontra jokatu behar genuen, eta partidua suspenditu zuten. Pandemia baino astebete arinago, pentsatzen dut. Txarrena da zabortegian langile bi hil zirela. Zabortegia jausteko arriskua zegoen eta, hala ere, kamioiak gora eta behera ibili ziren beti, zaborra bota eta bota, behin eta berriz. Lar mugitzen gaitu diruak. Diruak mugitzen du mundua, eta ez bakarrik futbolariak!

Pandemia aipatu duzu. Zabortegia jausi, handik egunetara pandemia. Mundua geratu zen, futbola ez...

Ez, futbola ez. Halakoa da futbola! Politikak baino indar handiagoa dauka! Futbole

Ez dakit beste inon pasatzen den: zenbait partida galdu, eta kale gorrian da langilea: entrenatzailea, alegia.

Taldea txarto doanean, presidenteak jokalar jakin batzuekin berba egiten du; kapitaineekin-eta. Baina kirol zuzendaria ere hor dago, eta zuzendari horrek eta entrenatzaileak ikuspuntu ezberdinak baldin badituzte, akabo! Hala ere, presidenteak agintzen du, eta berak esaten duena egiten da: entrenatzailea bota, ez bota, edo noiz arte itxaron.

Behin baino gehiagotan bota zaituzte talde batetik eta, era berean, behin baino gehiagotan hartu behar izan diozu erreleboa lankideren bati.

Toki askotara, emaitzak txarto doazelako heldu naiz entrenatzera. Osasuna, Alaves, Sevilla, Olympiakos... Nire kasuan, horrela heldu nintzen talde horietara. Hiru kasutan ondo atera zen gauza; batean, txarto: Alavesen. Lehenengo entrenamendua ikusi orduko igartzen ahal diozu taldeari: bat eginda dagoen, ez dagoen; gauzak ondo aterako diren, helburua lortzea asko kostako den. Horretarako, atezaina, goleatzailea eta halako

jokalaria batzuk ondo dau-
dela ikusi behar dituzu.

Hala ez bada, kontuz,
ez da samurra izan-
go: gogorra, seguru.

Esperientziak
gura beste
dituzu, eta
utzidazu pare
bat aukeratzen...

Esate baterako,
2023ko udaberrian
Sevillara heldu zinen,
taldea sailkapenaren
zuloan-edo zegoela. Handik
hilabete batzuetara, mailari eutsi
zion taldeak eta, are gehiago, kopa
bat irabazi zuen.

Ez zen kopa bat izan, Europako titulu
bat baino: Europa League. Nik taldea

“

**Lehenengo
entrenamendua ikusi
orduho igartzen ahal diozu
taldeari: bat eginda dagoen,
ez dagoen; gauzak ondo
aterako diren, helburua
lortzea asko kostako
den”**

hartu nuenean zuloan zegoen,
baina bertoko jokalaria
oso onak izan ziren. Hala

ere, nekatuta zeuden
aurreko urtetik. Nik
segidan ikusi nuen lan
egiteko prest zeudela.
Lau hilabete izan zi-
ren, udaberrik uda-
ra arte. Eta zuk esan
duzuna, zulotik atera
ginen, eta European titu-
lua irabazi!

**Alegia, ez dela balentria erraz
ulertzen. Are gaitzago da ulertzen,
ondoko denboraldia hasi, eta laster
kale gorrian zu!**

Zortzi-hamar partida iraun nuen. Gero,
kalera bota ninduten. Futboleak halaxe
dira gauzak, pazientziarik ez dago.

**Handik hilabete batzuetara,
berriz, Grezian zinen, bertoko
talde handienetako bat
entrenatzen: Olympiakos!**

Denboraldia hasi eta hil bira bota nin-
duten Sevillatik, eta urritik urtarrilera
arte ez nuen batere deirik jaso. Eta, or-
duan, Olympiakosen deia. Lehen bider
irten nintzen hemendik kanpora. Eta
han ere, Europako titulua irabazi ge-
nuen, Conference League. Iaz, liga eta
kopa irabazi genituen. Aurten ere ondo
hasi gara, baina betikoa: urte baterako
kontratua eduki arren, inoiz ez dakizu
kontratu hori beteko den ala ez.

**Noiz amaitzen da entrenatzaile
baten ibilbidea?**

Nire kasuan, oraindano ez, behintzat!
Entrenatzen hasi nintzenean, “55 urte
arte eta kito!”, esaten nuen. Baina mun-
du honetan ez dakizu lau hilabete
entrenatu gabe egoten. Badituzu 70
urtetik gora dituzten entrenatzaileak!
Nik 64 urte dauzkat! Egia esan, ez dakit
noiz arte ibiliko naizen taldeak entre-
natzen.

**Mekanikari ikasi zenuen...
Iruditzen zait futbol
entrenatzaileak baino gehiago
behar ditugula gaur egun
mekanikariak...**

Kar, kar! Mekanikari beharrik ez dut
inoiz egin, praktikak baino ez, 17 urte
nituenean. Zaldibarko tailer batean ibi-
li nintzen, abuztu batean, eta orduan
ere Culturalen aurrendenboraldia egiten
hasi baino lehen. Hala ere, arrazoi duzu,
mekanikariak behar dira, eta elektri-
zistak, iturginak, arotzak... Baina zelan
izango ditugu halako beharginak, denak
unibertsitatera badoaz? Denak uniber-
sitatera... hori ere ez da lar ona. Beste-
lako beharginak ere behar ditugu. ●

